

Sygn. akt I NSNc 7/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 kwietnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mirosław Sadowski (przewodniczący)
SSN Leszek Bosek
SSN Oktawian Nawrot
SSN Maria Szczepaniec
SSN Krzysztof Wiak (sprawozdawca)
Jarosław Wołodkiewicz (ławnik Sądu Najwyższego)
Agnieszka Inga Zielonka (ławnik Sądu Najwyższego)

w sprawie z odwołania M. W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w W.

z udziałem zainteresowanego [...] S. S.A. w W.

o wysokość podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 6 kwietnia 2022 r.

skargi nadzwyczajnej wniesionej przez Prokuratora Generalnego od wyroku Sądu [...] w W. z 11 lipca 2018 r., sygn. III AUa [...]

- 1. odrzuca skargę nadzwyczajną;**
- 2. znosi wzajemnie między stronami koszty postępowania przed Sądem Najwyższym.**

UZASADNIENIE

W dniu 12 sierpnia 2010 r. S. [...] S.A. z siedzibą w W. (obecnie: [...] S. S.A.) zawarła z M. W. (dalej: odwołująca się) umowę zobowiązującą do zawarcia umowy o pracę. Na mocy postanowień tej umowy strony ustaliły, że 1 lutego 2011 r. zawrą umowę przyrzeczoną. S. [...] S.A. z siedzibą w W. zobowiązała się do zatrudnienia odwołującej się na stanowisku dyrektora operacyjnego, w wymiarze czasu pracy 3/4 etatu. Umowa o pracę miała być zawarta na czas nieokreślony za wynagrodzeniem w wysokości 42.959,00 zł miesięcznie. Stosownie do § 3 umowy, strony postanowiły, że strona uchylająca się od zawarcia przyrzeczonej umowy będzie zobowiązana do zapłaty na rzecz drugiej strony kary umownej w kwocie 90.000,00 zł.

Odwołująca się zawarła z S. [...] S.A. z siedzibą w W. umowę o pracę na czas nieokreślony w dniu 1 lutego 2011 r., w wymiarze 3/4 etatu na stanowisku dyrektora operacyjnego. Strony określiły, że będzie przysługiwać jej wynagrodzenie podstawowe brutto w wysokości 42.959,00 zł miesięcznie. Do zakresu jej obowiązków na stanowisku dyrektora operacyjnego należał: nadzór nad wszystkimi projektami inwestycyjnymi, nowymi inwestycjami, współpraca i akceptowanie budżetów dla wszystkich projektów inwestycyjnych, bieżący monitoring inwestycji, przygotowanie nowych inwestycji, zarządzanie kadrą menadżerską.

W dniu zawarcia umowy o pracę, to jest 1 lutego 2011 r., M. W. była w ciąży bliźniaczej, uzyskanej w drodze zapłodnienia pozaustrojowego. Pracodawca wiedział o tej okoliczności. Przed przystąpieniem do pracy, odwołująca się nie została skierowana do lekarza medycyny pracy. S. [...] S.A. zgłosiła ją do ubezpieczenia społecznego 1 lutego 2011 r. Odwołująca się wykonywała pracę w S. [...] S.A. z siedzibą w W. w okresie od 1 lutego 2011 r. do 14 lutego 2011 r. Następnie od 15 lutego 2011 r. przebywała na zwolnieniu lekarskim. Od 25 maja 2011 r. przebywała natomiast na zasiłku macierzyńskim.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w W. (dalej: ZUS), na podstawie art. 38 ust. 1 i art. 83 ust. 1 pkt 3, art. 41 ust. 12 i 13 oraz art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. 2021, poz. 423.), wydał 1 sierpnia 2011 r. decyzję nr [...]1, na podstawie której ustalił, że odwołująca się od 1 lutego 2011 r. podlegała

ubezpieceniom społecznym z tytułu zatrudnienia, na podstawie umowy o pracę w firmie [...]S.S.A. (poprzednio: S. [...] S.A.), w wymiarze 3/4 czasu pracy z podstawą wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne w wysokości 7.464,00 zł. ZUS przyjął, że wynagrodzenie w kwocie 7.464.00 zł za wykonywaną przez odwołującą się pracę, w oparciu o umowę o pracę z 1 lutego 2011 r., odpowiadało wynagrodzeniu pracownika zatrudnionego na porównywalnym stanowisku pracy. W uzasadnieniu decyzji podniesiono, że wynagrodzenie ubezpieczonej określone w umowie o pracę z 1 lutego 2011 r. w wysokości 42.959,00 zł brutto zostało ustalone wyłącznie w celu uzyskania wysokich świadczeń z tytułu choroby. W konsekwencji, w tym zakresie umowa jest nieważna.

M. W. złożyła od powyżej decyzji odwołanie i wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez orzeczenie, że odwołująca się, na podstawie umowy o pracę z 1 lutego 2011 r. zawartej z [...]S. S.A., podlegała ubezpieczeniu z podstawą wymiaru składek na ubezpieczenie w wysokości 42.959.00 zł.

Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z 29 stycznia 2014 r. (XIII U [...]), w pkt. 1 zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ustalił od 1 lutego 2011 r. podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne odwołującej się w wysokości 42.959,00 zł z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w firmie [...]S. S.A. w wymiarze 3/4 czasu pracy, a w pkt. 2 orzekł o kosztach postępowania sądowego.

Od powyższego wyroku ZUS wniósł apelację.

Wyrokiem z 5 maja 2016 r. Sąd Apelacyjny w [...] (III AUa [...]) w pkt. I sprostował oczywistą niedokładność w oznaczeniu zainteresowanego, zawartą w komparycji zaskarżonego wyroku w ten sposób, że w miejsce słów „S. S.A.” wpisał „[...] S. S.A. z siedzibą w W.”, a w pkt. II zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie. Sąd Apelacyjny przyjął za słuszny zarzut naruszenia przez Sąd pierwszej instancji art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie błędnych ustaleń stanu faktycznego, wskutek wyprowadzenia z zebranego w sprawie materiału dowodowego nieprawidłowych wniosków - wbrew zasadom logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego. Za zasadny uznano również zarzut obrazy przepisów prawa materialnego, to jest art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 13

października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. W ocenie Sądu Apelacyjnego w [...] postanowienie umowy o pracę określające wynagrodzenie odwołującej się ponad kwotę 7.464,00 zł brutto miesięcznie było sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, gdyż to wynagrodzenie przekraczało granice godziwości, nie zachowywało cech ekwiwalentności do pracy oraz miało na celu świadome osiągnięcie nieuzasadnionych świadczeń z systemu ubezpieczeń społecznych, kosztem innych uczestników tego systemu. Tym samym, Sąd Apelacyjny w [...] uznał, że postanowienie umowy o pracę, w części dotyczącej ustalenia wynagrodzenia ponad kwotę 7.464,00 zł było nieważne.

Pełnomocnik odwołującej się wniósł skargę kasacyjną od powyższego wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]. Sąd Najwyższy wyrokiem z 14 grudnia 2017 r. (II UK 645/16) uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Apelacyjnemu w [...] do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu wskazano, że Sąd Apelacyjny w [...] nie przypisał właściwego znaczenia pojęciu wynagrodzenia niespełniającego kryteriów z art. 78 k.p., a więc przede wszystkim wynagrodzenia nieekwiwalentnego do rodzaju wykonywanej pracy i kwalifikacji wymaganych do jej wykonywania oraz nieuwzględniającego ilości i jakości świadczonej pracy. Ponadto, sąd drugiej instancji nie przypisał żadnego znaczenia umowie z 12 sierpnia 2010 r. zobowiązującej ubezpieczoną i spółkę (obecnie [...] S. S.A. z siedzibą w W.). Tymczasem, w ocenie Sądu Najwyższego, okoliczność zawarcia umowy z 12 sierpnia 2010 r. mogła mieć istotne znaczenie dla oceny ustalonego w umowie wynagrodzenia ubezpieczonej jako sprzecznego z zasadami współżycia społecznego przez świadome dążenie do uzyskania nieuzasadnionych zawyżonych świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Wyrokiem z 11 lipca 2018 r. Sąd Apelacyjny w [...] (III AUa [...]) w pkt. I oddalił apelację ZUS, a w pkt. II orzekł o kosztach postępowania sądowego. W uzasadnieniu wyroku Sąd Apelacyjny w [...] wskazał, że okoliczność, iż w dacie zawarcia umowy z 11 lutego 2011 r. strony wiedziały o ciąży odwołującej się, nie wystarczy do uznania, że określona w tej umowie wysokość wynagrodzenia zmierzała jedynie do uzyskania wysokich świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Wysokość tego wynagrodzenia i pozostałe warunki umowy strony uzgodniły

bowiem w umowie przedwstępnej podpisanej 12 sierpnia 2010 r., kiedy to odwołująca się nie była jeszcze w ciąży i jej się nie spodziewała. Co więcej, zdaniem Sądu Apelacyjnego w [...] wynagrodzenia odwołującej się nie należało uznać za rażąco wygórowane - odwołująca się dysponowała wysokimi kwalifikacjami i doświadczeniem zawodowym, a miała piastować stanowisko kierownicze - dyrektora operacyjnego, zarządzającego zakładem pracy i kadrą menadżerską, nadzorującego wszystkie projekty inwestycyjne, pozyskującego menedżerów do projektów inwestycyjnych, przygotowującego nowe inwestycje i nadzorującego je oraz dokonującego analizy całego budżetu spółki i akceptującego budżety dla wszystkich projektów inwestycyjnych. Jego wysokość nie odbiegała rażąco od wynagrodzeń otrzymywanych przez odwołującą się w poprzednich miejscach pracy. Za niesłuszny i nie znajdujący pokrycia w materiale dowodowym uznano również zarzut dotyczący nieadekwatności wynagrodzenia odwołującej się do sytuacji ekonomicznej i możliwości finansowych spółki.

ZUS nie wniósł w ustawowym terminie skargi kasacyjnej od powyższego wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]. W dniu 25 września 2018 r. ZUS wniósł o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o uzasadnienie wyroku. Sąd Apelacyjny w [...] postanowieniem z 3 października 2018 r. (III AUa [...]) oddalił wniosek o przywrócenie terminu oraz odrzucił wniosek o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku.

Prokurator Generalny (dalej: skarżący) pismem z 16 lipca 2020 r. wniósł skargę nadzwyczajną od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z 11 lipca 2018 r. (III AUa [...]), w której zaskarżył wskazane orzeczenie w całości. Na podstawie art. 89 § 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. (t.j. Dz.U. 2021, poz. 1904, dalej: u.SN) powyższemu wyrokowi skarżący postawił zarzuty:

1. rażącego naruszenia prawa materialnego, tj.:

1. art. 18 ust. 1 w zw. z art. 20 ust. 1 i art. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, poprzez ich niewłaściwe zastosowanie, polegające na ustaleniu podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne w kwocie 42.959,00 zł., na podstawie umowy o pracę z 1 lutego 2011 r., której postanowienie w zakresie

wynagrodzenia za pracę jest nieważne, albowiem pozostaje w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego, a umowa została zawarta w celu uzyskania nieadekwatnie wysokich świadczeń z ubezpieczenia społecznego kosztem innych uczestników tego systemu;

2. art. 58 § 2 i 3 k.c. w zw. z art. 300 k.p., poprzez ich niezastosowanie do ustalonego w sprawie stanu faktycznego w sytuacji, gdy przepisy te miały zastosowanie, gdyż postanowienie umowy o pracę z 1 lutego 2011 r., w zakresie wynagrodzenia za pracę jest nieważne, albowiem pozostaje w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego, a umowa została zawarta w celu uzyskania nieadekwatnie wysokich świadczeń z ubezpieczenia społecznego kosztem innych uczestników tego systemu;

3. art. 78 k.p. i art. 13 k.p., poprzez ich niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że wynagrodzenie ubezpieczonej było godziwe, albowiem odpowiadało rodzajowi wykonywanej pracy, uwzględniało ilość i jakość świadczonej pracy;

4. oczywistej sprzeczności istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego poprzez przyjęcie, że wynagrodzenie określone w umowie o pracę z 1 lutego 2011 r. w wysokości 42.959,00 zł było godziwe, w sytuacji gdy odwołująca się wykonywała pracę w niepełnym wymiarze 3/4 czasu pracy, dodatkowo w dniu zawarcia umowy o pracę była jednocześnie zatrudniona w ramach stosunku pracy na pełny etat w Z. Sp. z o.o., a ponadto w dniu 1 lutego 2011 r. była w zaawansowanej ciąży bliźniaczej, która została uzyskana po przeprowadzeniu procedury zapłodnienia pozaustrojowego i miała przeciwwskazania do wykonywania jakiejkolwiek pracy, co winno prowadzić do wniosku, że ustalone w umowie wynagrodzenie za pracę było nieadekwatne do rodzaju świadczonej pracy przez nią, co w konsekwencji prowadzi do wniosku, że wynagrodzenie to było niegodziwe, a zatem sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, gdyż jego wysokość została ustalona w celu uzyskania nieuzasadnionych świadczeń z systemu ubezpieczeń społecznych, kosztem innych uczestników tego systemu.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania M. W. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w W. z 1 sierpnia 2011 r. nr [...]1 oraz rozstrzygnięcie o kosztach postępowania ze skargi nadzwyczajnej.

W uzasadnieniu skargi nadzwyczajnej skarżący podniósł, że Sąd Apelacyjny w [...] rozpoznając sprawę powtórnie zbyt dużą doniosłość przypisał okoliczności zawarcia 12 sierpnia 2010 r. umowy zobowiązującej do zawarcia umowy o pracę, w której zostały określone postanowienia przedmiotowo istotne umowy o pracę. Jego zdaniem, prawidłowa ocena zebranego w sprawie materiału dowodowego, poprzez pryzmat zasad prawidłowego rozumowania, pozwalała na stwierdzenie, że już w dniu zawarcia tej umowy odwołująca się mogła przypuszczać, że może zająć w ciężę, która będzie ciężą wysokiego ryzyka. W tym stanie rzeczy, nie sposób wywieść, aby S. [...] S.A. z siedzibą w W. była zobligowana do zawarcia z nią umowy o pracę. Ponadto, w dniu zawarcia umowy o pracę, tj. 1 lutego 2011 r., pracodawca miał pełną świadomość, że odwołująca się jest w ciąży. Tym samym, mając na względzie zasady doświadczenia życiowego, musiał być świadomy tego, że nie będzie ona mogła świadczyć pracy w zakresie objętym umową zobowiązującą. Wynagrodzenie odwołującej się określone w umowie o pracę z 1 lutego 2011 r. w wysokości 42.959,00 zł miesięcznie, zdaniem skarżącego, zostało ustalone wyłącznie w celu umożliwienia jej uzyskania wysokich świadczeń przysługujących z tytułu choroby i macierzyństwa. Okoliczności zawarcia umowy wskazują, że pracodawca posiadał wiedzę, że odwołująca się faktycznie nie będzie świadczyć pracy w zakresie uzgodnionym.

Co więcej, zdaniem skarżącego, zebrany w sprawie materiał dowodowy prowadzi do wniosku, że ustalone w umowie o pracę wynagrodzenie nie spełniało kryteriów ekwiwalentności i godziwości. Odwołująca się w okresie zatrudnienia nie wykonywała pracy w takiej ilości i jakości, która uzasadniałaby określenie wynagrodzenia na poziomie 42.959,00 zł. Ponadto, w rzeczywistości nie świadczyła ona pracy w takim zakresie, jak to wynikało z zakresu jej obowiązków. Rodzaj wykonywanej przez nią pracy nie pokrywał się z zakresem jej obowiązków. Istotna jest też okoliczność, że odwołująca się została zatrudniona w wymiarze czasu

pracy 3/4, a dodatkowo świadczyła pracę w pełnym wymiarze czasu pracy na rzecz innego pracodawcy. Ze względu na ograniczenia czasowe, nie była gotowa do świadczenia pracy w określonym w umowie czasie pracy, z uwagi brak realnej możliwości wykonywania jakiegokolwiek pracy. Zdaniem Prokuratora Generalnego, same wysokie kwalifikacje zawodowe i doświadczenie odwołującej się nie pozwalały na określenie wynagrodzenia w umowie o pracę na poziomie 42.959,00 zł. W związku z powyższym, w realiach przedmiotowej sprawy, ustalone w umowie o pracę wynagrodzenie za pracę nie miało na celu faktyczne świadczenie przez odwołującą się pracy w zakresie ustalonym przez strony, lecz jego wysokość została określona w celu uzyskania nienależnie wysokich świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Skarżący uznał również, że postanowienie umowy o pracę dotyczące wynagrodzenia jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, albowiem wynagrodzenie w takiej wysokości przekraczało granice godziwości. Zgłoszenie do ubezpieczenia społecznego, na podstawie umowy o pracę z 1 lutego 2011 r., dotyczyło zamierzonego, krótkotrwałego wykonywania umowy o pracę za wysokim wynagrodzeniem, które nie odpowiadało wykonywanej pracy przez odwołującą się. Sytuacja odwołującej się w dniu zawarcia umowy o pracę była diametralnie inna niż w dniu zawarcia umowy zobowiązującej z 12 sierpnia 2010 r. W dacie nawiązania stosunku pracy, w rzeczywistości była ona bowiem niezdolna do realizacji pracy.

Według skarżącego, o niegodziwości wynagrodzenia odwołującej się świadczyła również obowiązująca u pracodawcy siatka wynagrodzeń oraz średni poziom wynagrodzeń, jak i osiągnane przez spółkę dochody, które zostałyby pochłonięte w przypadku wypłaty wynagrodzenia odwołującej się. Nadto, dokonanie oceny wynagrodzenia odwołującej się z uwzględnieniem zakresu jej obowiązków i sposobu ich realizacji uzasadniało wniosek, że to wynagrodzenie było nieekwiwalentne do świadczonej przez nią pracy. Zdaniem skarżącego, postanowienie umowy z 1 lutego 2011 r. dotyczące wysokości wynagrodzenia za pracę należało ocenić jako nieważne, gdyż było ono sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Działanie stron umowy było bowiem nakierowane na osiągnięcie korzyści z systemu ubezpieczeń społecznych, kosztem innych

uczestników systemu. Wobec powyższego, skarżący uznał, że wyrok Sądu Apelacyjnego w [...] z 11 lipca 2018 r., sygn. akt III AUa [...], był sprzeczny z zasadą równego traktowania ubezpieczonych oraz zasadą solidaryzmu ubezpieczonych. W konsekwencji tego orzeczenia odwołująca się osiągnęła nienależne korzyści z systemu ubezpieczeń społecznych.

Odpowiedź na powyższą skargę nadzwyczajną złożył pełnomocnik odwołującej się. W piśmie z 13 listopada 2020 r. wniósł on o jej oddalenie w całości jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Niniejsza skarga nadzwyczajna podlega odrzuceniu.

Zgodnie z art. 89 § 1 u.SN, jeżeli jest to konieczne dla zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, od prawomocnego orzeczenia sądu powszechnego lub sądu wojkowego kończącego postępowanie w sprawie może być wniesiona skarga nadzwyczajna, o ile:

1. orzeczenie narusza zasady lub wolności i prawa człowieka i obywatela określone w Konstytucji, lub
 2. orzeczenie w sposób rażący narusza prawo przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie, lub
 3. zachodzi oczywista sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego
- a orzeczenie nie może być uchylone lub zmienione w trybie innych nadzwyczajnych środków zaskarżenia.

Skargę nadzwyczajną, co do zasady, wnosi się w terminie 5 lat od dnia uprawomocnienia się zaskarżonego orzeczenia, a jeżeli od orzeczenia została wniesiona kasacja albo skarga kasacyjna w terminie roku od dnia rozpoznania (art. 89 § 3 zd. 1 u.SN). Stosownie do art. 115 § 1 u.SN, jedynie przejściowo, w okresie 6 lat od dnia wejścia w życie ustawy, skarga nadzwyczajna może być wniesiona od prawomocnych orzeczeń kończących postępowanie w sprawach,

które uprawomocniły się po 17 października 1997 r. W takim przypadku, zgodnie z art. 115 § 1a u.SN, skarga nadzwyczajna może być wniesiona wyłącznie przez Prokuratora Generalnego lub Rzecznika Praw Obywatelskich. Ponadto, od tego samego orzeczenia w interesie tej samej strony skarga nadzwyczajna może być wniesiona tylko raz (art. 90 § 1 u.SN) i nie można oprzeć jej na zarzutach, które były przedmiotem rozpoznawania skargi kasacyjnej lub kasacji przyjętej do rozpoznania przez Sąd Najwyższy (art. 90 § 2 u.SN).

W niniejszej sprawie skarżący nie spełnił ostatniego z wymienionych wymogów.

Wniósł on skargę nadzwyczajną od prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji, jaki zapadł w wyniku uchylecia przez Sąd Najwyższy wyrokiem z 14 grudnia 2017 (II UK 645/16) wcześniej zapadłego wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z 5 maja 2016 r. (III AUa [...]). W skardze kasacyjnej rozpatrywanej wówczas przez Sąd Najwyższy postawiono następujące zarzuty: I. naruszenia prawa materialnego, tj.: 1) art. 58 § 2 i 3 k.c. w zw. z art. 18 ust. 1 i art. 41 ust. 12-13 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z art. 300 k.p., przez uznanie, że zawarta pomiędzy stronami umowa o pracę z 1 lutego 2011 r. jest nieważna z uwagi na sprzeczność z zasadami współżycia społecznego, w części dotyczącej ustalenia wynagrodzenia odwołującej się ponad kwotę 7.464 zł; 2) art. 78 k.p., przez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na uznaniu, że wynagrodzenie odwołującej się nie odpowiadało rodzajowi wykonywanej pracy oraz nie uwzględniało ilości i jakości świadczonej przez nią pracy; II. naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie: 1) art. 233 w związku z art. 382 k.p.c., przez: a) brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego zebranego w sprawie poprzez pominięcie istotnych dla sprawy okoliczności; b) dokonanie dowolnej (a nie swobodnej) oceny zebranego materiału dowodowego oraz brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie; 2) art. 328 § 2 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., przez brak sprecyzowania przez sąd drugiej instancji własnej podstawy faktycznej wyroku, co uniemożliwiać miało ocenę zasadności zastosowania przepisów powołanych w uzasadnieniu jako podstawa rozstrzygnięcia reformatoryjnego.

W wyniku rozpatrzenia powyższych zarzutów Sąd Najwyższy uznał, że w sprawie doszło do naruszenia przepisów prawa i wyraził zapatrywanie prawne, które wiązało Sąd Apelacyjny w [...] w dalszym postępowaniu. Na skutek realizacji zaleceń Sądu Najwyższego, po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z 11 lipca 2018 r. (III AUa [...]), oddalił wniesioną przez ZUS apelację.

W niniejszej skardze nadzwyczajnej skarżący zarzucił naruszenie tych samych przepisów, które wcześniej były przedmiotem rozstrzygnięcia przez sądy powszechne i były już poddane ocenie przez Sąd Najwyższy. Dotyczy to zarzutów: rażącego naruszenia przepisów: 1) art. 18 ust. 1 w zw. z art. 20 ust. 1 i art. 2a ustawy z dnia z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych; 2) art. 58 § 2 i § 3 k.c. w zw. z art. 300 k.p. - przez niezastosowanie do stanu faktycznego; 3) art. 78 i art. 13 k.p. - przez niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że wynagrodzenie ubezpieczonej było godziwe, odpowiadało rodzajowi wykonywanej pracy oraz uwzględniało ilość i jakość świadczonej pracy. Prokurator Generalny postawił również zarzut oczywistej sprzeczności istotnych ustaleń faktycznych z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego - przez przyjęcie, że wynagrodzenie ubezpieczonej w wysokości 42.959 zł było godziwe, co również pokrywa się co do istoty z treścią wskazanych powyżej zarzutów kasacyjnych, dotyczących naruszenia przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Oznacza to, że w niniejszej skardze nadzwyczajnej kolejny raz podniesiono zarzut naruszenia tych samych przepisów, zastosowanych przez sąd odwoławczy w sprawie. Powyższe uchybienie powoduje, że niniejsza skarga nadzwyczajna nie spełnia wymogów formalnych, określonych w art. 90 § 2 u.SN, i podlega odrzuceniu.

Jednocześnie należy zaznaczyć, że w kontekście zakazu wyrażonego w art. 90 § 2 u.SN dla rozstrzygnięcia niniejszej skargi nadzwyczajnej nie ma znaczenia kwestia tożsamości substratu zaskarżenia. Od zaskarżonego przez Prokuratora Generalnego wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z 11 lipca 2018 r. (III AUa [...]), co prawda, ZUS nie wniósł skargi kasacyjnej, a co za tym idzie, to konkretnie orzeczenie nie było przedmiotem kontroli Sądu Najwyższego. Podniesione zarzuty odnosiły się jednak do wcześniej wydanego w sprawie - pierwszego w kolejności - wyroku sądu drugiej instancji, wydanego 5 maja 2016 r.

przez Sąd Apelacyjny w [...] (III AUa [...]), który został uchylony w ramach kontroli kasacyjnej przez Sąd Najwyższy. Przepis art. 90 § 2 u.SN wymaga, aby zarzuty „były przedmiotem rozpoznania” przez Sąd Najwyższy w sprawie, co nie oznacza, że rozpoznane merytorycznie zarzuty muszą dotyczyć tego samego orzeczenia. W przeciwnym razie prowadziłoby to do wniosku, że możliwość wniesienia skargi nadzwyczajnej jest ograniczona jedynie do wyjątkowej grupy przypadków. Należy bowiem zaznaczyć, że zgodnie z art. 89 § 1 u.SN, gdy Sąd Najwyższy orzeka reformatoryjnie co do istoty sprawy, to od takiego rozstrzygnięcia skarga nadzwyczajna nie przysługuje. Wobec tego ograniczenie działania wzmiankowanego przepisu miałoby zastosowanie wyłącznie do sytuacji oddalenia merytorycznego skargi kasacyjnej przez Sąd Najwyższy, natomiast nie dotyczyłoby już rozstrzygnięć kasacyjnych oraz odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Co więcej, za odrzuceniem niniejszej skargi nadzwyczajnej przemawia również błędne określenie przez skarżącego zakresu żądania. Zgodnie z przepisem art. 95 pkt 1 u.SN, w zakresie nieuregulowanym przepisami ustawy do skargi nadzwyczajnej, w tym postępowania w sprawie tej skargi, stosuje się w zakresie spraw cywilnych przepisy ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego dotyczące skargi kasacyjnej, z wyłączeniem art. 398⁴ § 2 oraz art. 398⁹. Oznacza to, że do skarg nadzwyczajnych zastosowanie mają przepisy ogólne określające wymogi formalne tego środka zaskarżenia. Dotyczy to również przesłanki prawidłowego określenia zakresu żądania.

W niniejszej sprawie skarżący w sposób wadliwy określił swoje żądanie, wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z 11 lipca 2018 r. (III AUa [...]) i oddalenie odwołania M. W. od decyzji ZUS z 1 sierpnia 2011 r. Tym samym, został pominięty wyrok Sądu Okręgowego w W. z 29 stycznia 2014 r. (XIII U [...]), którym zmieniono zaskarżoną decyzję ZUS i m.in. ustalono podstawę wymiaru składki zgodnie z żądaniem odwołania. Skarżący domagał się jedynie uchylenia zaskarżonego wyroku sądu apelacyjnego jako drugiej instancji i wydania rozstrzygnięcia merytorycznego poprzez oddalenie powództwa, co czyni tak sformułowane żądanie i rozstrzygnięcie niedopuszczalnym. Sformułowane w sposób prawidłowy żądanie powinno bowiem obejmować uchylenie wyroku Sądu

Apelacyjnego w [...] z 11 lipca 2018 r. oraz zawierać dodatkowo wniosek o zmianę wyroku Sądu Okręgowego w W. z 29 stycznia 2014 r. jako sądu pierwszej instancji, w ten sposób, że wniesione odwołanie co do zaskarżonej decyzji podlega oddaleniu.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego dotyczącym skarg kasacyjnych, takie wadliwe sformułowanie wniosków skargi prowadzi do ich odrzucenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 24 lutego 2021., II CSK 76/20, 24 kwietnia 2013 r., III CSK 77/13 i z 10 kwietnia 2013 r., III CSK 64/13). Przyjmuje się bowiem, że brak korelacji pomiędzy wskazanym w skardze kasacyjnej zakresem zaskarżenia, treścią wniosków skargi kasacyjnej i treścią zarzutów należy traktować jako niespełnienie przez skargę kasacyjną jej warunków konstrukcyjnych, o których mowa w art. 398⁴ § 1 k.p.c., co uzasadnia odrzucenie skargi kasacyjnej na podstawie art. 398⁶ § 2 i 3 k.p.c., bez możliwości sanowania tego braku (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 11 grudnia 2014 r., III CZ 54/14; 2 kwietnia 2014 r., IV CZ 14/14). Biorąc pod uwagę treść powołanego już przepisu art. 95 pkt 1 u.SN, powyższa zasada znajduje zastosowanie również wobec skargi nadzwyczajnej jako jeszcze bardziej sformalizowanego środków prawnego.

Z tych powodów rozstrzygnięto jak na wstępie.

Rozstrzygnięcie o kosztach w postępowaniu przed Sądem Najwyższym uzasadnione jest treścią stosowanego odpowiednio do postępowania w sprawie ze skargi nadzwyczajnej art. 398¹⁸ k.p.c., zgodnie z którym w razie wniesienia skargi kasacyjnej przez Prokuratora Generalnego, Rzecznika Praw Obywatelskich lub Rzecznika Praw Dziecka koszty procesu podlegają wzajemnemu zniesieniu, co oznacza, że każda ze stron ponosi koszty związane z jej udziałem w postępowaniu.